

141.43

LAND. og FOLK

Svensk politikk nettop nå.

Man tar vel neppe for hardt i når man sier, at vi i Norge har vært misforneøyd med svensk utenrikspolitikk. Vi har ikke lett for å glemme de dagene da vi sloss med ryggen mot veggen og svenskene ikke bare mottok våre soldater som måtte gå over grensen, på en arrogant måte, men endog til forsynste den tyske krigsmakt med olje, krigsmateriell og soldater. Når svenskene den gang gikk så langt som de gjorde, var det ganske sikkert fordi de antok at tyskerne ville vinne krigen, og fordi de på den måten mente å kunne holde seg selv utenfor. Det å hevde sin nøytralitet på har vi vanskelig for å forstå. Vi er derfor ikke misforneøyd med at svenskene har hevdet sin nøytralitet, men med den måte de har hevdet nøytraliteten på. Man kan neppe si at denne Sveriges holdning eller rettere sagt mangelen på holdning har møtt noen motstand på ledende svensk hold. Riksdagen ga sin tilslutning til disse retningslinjer ved flere forskjellige anledninger både i 1940 og 1941. Den møtte heller ingen motstand i svensk politikk, bortsett fra enkelte aviser, den gang Per Albin Hansson i 1941 i et foredrag snakket om den plass Sverige ville få i "den nyorienterte Europa", likesom forsvarminister Skjolds uttalelse om at det var likegyldig for Sverige hvem som vant krigen, ikke førte med seg noen politisk debatt i Riksdagen.

Nå er imidlertid stillingen en annen. Til tross for at regjeringen vitterlig har meldt seg inn i statenes roklubb og endret signaler i sin utenrikspolitikk, åpnet Riksdagen sin høstsesjon med et veritabelt angrep på regjeringens politikk. Det var høyrespører Andersson og borgermester Fredrik Strøm som anmeldte interpellasjoner om flyaffærene ved Lekvattnet og Skarpsnekk, som førte til strid. Den første affære var en følge av den svensk - tyske avtalen om at tyske kurerfly hadde adgang til fritt å lande i Sverige uten å bli undersøkt. Ved en tilfeldighet ble det oppdaget at et kurerfly som landet ved Lekvattnets flystasjon hadde mitraljøser ombord og var fullt utrustet for krigføring. Affæren ved Skarpsnekk skyldes en annen svensk - tysk avtale om at skadede tyske fly skulle ha rett til å nødlande i Sverige. Sverige hadde ikke noen tilsvarende avtale med noen av de andre krigførende land. Denne siste avtalen ble misforstått av en svensk kaptein hevder man nå, idet han lot et tysk fly reparere og lette igjen. Kapteinen sa med rette at avtalen var meningsløs, såfremt den ikke var slik å forstå, da det vitterlig ikke behøvedes noen avtale om at skadede fly kunne lande på nøytralt territorium. Not om det, regjeringen var ute i hardt vær. Særlig gikk det ut over Günther, Skjold og statsministeren. Statsministeren tok frem alle sine gamle plater om at landets interesser i krigstid krevet samhold, og at man undergrov landets goodwill i utlandet ved denne kritikk. Han snakket imidlertid for å øve øver. Opposisjonen mot regjeringen kom inn alle hold, og den har fått en enstemmig støtte i den svenske presse. Mange ledende aviser krever at både Günther og Skjold skal gå på affæren. Når debatten ble såvidt skarp som den ble, skyldes det også at svenskene for ikke lenge siden har fått se av sine transportfly på England nedskutt av tyskerne. Andersson sa under debatten at det forekom ham meningsløst at tyske fly fritt kunne fly over svensk territorium, mens tyskerne samtidig skjøt ned svenske nasjonaltransportfly på England. Per Albin Hansson hevdet, og ikke med rette, at opposisjonen var konjunkturbestemt. De mange som angrep ham nå, sa han, hadde ikke et endt ord å si om utenrikspolitikken i årene 1940 - 42.

Noen krise innen regjeringen val vel neppe interpellasjonen føre med seg. Riksdagen og pressen har dog sagt så klart fra om at utenrikspolitikken må legges om, at man under alle omstendigheter ikke vil oppleve at Per Albin Hansson flere ganger finner det opportunt å holde foredrag om Sveriges stilling i "det nyorienterte Europa." Svensk utenrikspolitikk for resten av krigen vil bli strengt nøytral. Permittenttrafikken på de svenske jernbaner er forbi, og kurertrafikken er slutt. At det svenske folk beholder regjeringen så lenge krigen varer, skyldes ikke henvisningen for dens politikk men frykt for at et regjeringsskifte vil virke ukaldig.

N o r g e Landsorganisasjonene har tillatt arbeidere ved tyske bedrifter å arbeide 72 timer i uken, stikk i strid med bestemmelsene i arbeidervern-

sjonen ivaretar arbeidernes interesser på en merkelig måte. -----
 Styret i Oslo hotell og restaurantforening ble avsatt i slutten av forrige uke, til tross for at de i begynnelsen av uken fikk enstemmig tillitavotum av nasistene. Årsaken til dette skritt var at nasistene i Norsk hotell og restaurantforbund hadde fått lyst på de ikke ubetydelige fonds som Oslo hotell og restaurantforening hadde. Norges hotell og restaurantforbund har vært nasistisk ledet i lengere tid med "overrettssaksfører" Schjøldberg i spissen. De hadde allerede brukt opp forbundets midler, og var nå på jakt etter nye. Etter samråd med Næringsdepartementet banet de seg vei til fon sene i Oslo hotell og restaurantforening. Styrets formann og leder for hotellgruppen nå etter nyordningen er Mørk, den innsatte leder av hotell Continental; Olavsen, Kayser Restaurant, er leder for restaurantgruppen. Videre er Birkeland, Folketeaterrestauranten, medlem av styret.

 Universitetsstriden står i stampe, idet Schancke i Kirkedepartementet har avslått fakultetenes forslag til reglement. Utviklingen synes å peke mot at Universitetet blir stengt. Alle svenske studenter og og universitetsforeninger har vedtatt en sympatiuttalelse, hvor de har gitt uttrykk for at det er uforenlig med den frie forskning at studenter opptas etter andre rettningslinjer enn de rent faglige. Studentene ved vårt universitet har idag sendt myndighetene en protest mot fangselingen av universitetets lærere og professorer, og videre gitt uttrykk for at de er helt enige i fakultetenes forslag til reglement. -----

De 8 nordmenn som ble dømt til døden i Tromsø ble her ettet den 23. oktobe
 Blandt den som ble dømt til døden var Johan Jørgensen, Johan Hammer, Edelsten Johannessen, Håkon Kristiansen, Ottar Jørgensen og Bjarne Albrechtsen. Soknepresten i Ullern, John Smith, ble arrestert i sitt hjem onsdag. Videre ble byråsjef i Sosialdepartementet K. J. Øksnes og tre sekreterere arrestert

 Nyhetene 14. november 1943.

Russland. Det viktige jernbaneknutepunkt Shitomir ble erobret av russerne fredag morgen. Russerne fortsetter fremrykkingen vestover, og 100 byer og landsbyer er gjenerobret i avsnittet Kiev - Shitomir. Nordøst for Koroste har russerne nådd jernbaneknutepunktet Velikajarsja. Ved erobringen av Shitomir falt store mengder materiell og kjøretøy i russernes hender. Fra Krim meldes fortsatt heftige kamper, og stor aktivitet i luften. Etter hvert som russerne rykker frem øker uroen i nabolandene. Meldinger fra Sverige går ut på at tyskerne skal tyne ut sine tropper. Finland.

Italia. Den 8. arme har inntatt byen Ateesa. Den 8. arme har hatt freng og forbedret sine stillinger. 3. tyske infanteridivisjon er kommet til Italia. Flyvirksomheten har vært større det siste døgn. Kystjernbanen langs Rivierraen og Patro nordvest for Firenze har vært utsatt for flyangrep Ifølge meldinger fra Bern har tyskerne trukket ut tre divisjoner av Italia de siste dager. Soldatene skal etter hva det opplyses sendes til Østfront Ifølge meldinger fra samme kilde har tyskerne tatt ut maskinene fra Fiat-fabrikken og 2 skipsbygg i Nord-Italia og sendt dem til Tyskland, likesom de har fjernet maskinene i flere tyske elektrisitetsverk.

Balkan. Fra den jugoslaviske ~~SS~~ hærns hovedkvarter meldes at jugoslavi friskarere har brutt to av tyskerenes viktigste forsyningsveier på Balkan, id to byer like ved grensen til Ungarn er inntatt. Derved er forbindelsen Zagreb - Budapest og Beograd - Wien brutt. 900 fanger ble tatt og et stor bytte. - Uroen i Rumalien og Ungarn øker. De rumenske aviser oppfordrer til ro og orden. Ungarn fikk forleden en advarsel gjennom London mot å sende flere tropper til Østfronten. 1000 nye SS-folk er kommet til Wien Der er nå ialt 3000 SS-folk i byen. - Tyskerene har fått forsterkninger til øya Leros. Kreta, Rhodos og Cos har vært utsatt for flyangrep fra amerikanske og britiske flystyrker. Libanon.

Den franske nasjonalkomite har sendt general Catroux til Beirut for å ta seg av krisen.

Vestfronten. Mosquitofly angrep inatt Berlin og andre mål i Tyskland. Ingen fly gikk tapt. Amerikanske flyvende festninger og liberator bombe-fly angrep Essen i dag. 10 tyske fly ble skutt ned mens

Amerikanerne mistet 15 bombefly og 9 jagere. Transportmål i Frankrike, Holland og Belgia ble bombet inatt. Nøhetene 15 november 1943.

Russland. Russiske tropper fortsetter fremrykningen fra Shtomir tross veldig hard motstand fra fienden. De står nu 8 km fra Berdisjev og 30 km fra Korosten. Russerne har i det siste døgn erobret over 50 landsbyer på strekningen Berdisjev - Korosten. - På Krim foregår det blodige kamper hvor tyskerne fremdeles fører frem forsterkninger. Byen Kertsj er satt i brand og det ser ut til at tyskerne gjør forsøk på å trekke sig ut av byen.

Italiaen. Det meldes om fortsatt fremgang både for 5. og 8. arme. - Størst virksomhet har det imidlertid vært i luften. Viktige jernbanecentra og flyplasser rundt omkring i Italiaen er blitt heftig bombardert, og knøttverket til en flyfabrikk i Torino er blitt ødelagt. Samtidig fortsetter sabotasje-handlingen i Norditaliaen; i Milano er det innført undtagelsestilstand, grunnen skal være at en håndgranat eksploderte på jernbanestasjonen i byen. Inga allierte fly savnes fra toktene over Italiaen. -

Vestfronten. Amerikanske flyvende festninger eskortert av britiske jagerfly rettet i dagslys igår et nytt heftig bombardement mot Bremen hvor brandene fra angrepet den foregående dag ennå ikke var slukket. Videre angrep Moskitofly mål i Vesttyskland inatt, likesom det også blev rettet angrep mot transportmål i Nordfrankrike. 3 allierte fly savnes fra disse toktene; 13 tyske fly blev ødelagt.

Stillehavet. 3 tyske ubåter er blitt senket utenfor Salomonøene de siste dage.
